

Marcin Kostwiński

Uniwersytet Łódzki

ORCID: 0000-0002-0979-9707

**DOWODY Z DOKUMENTÓW W POSTĘPOWANIU NAKAZOWYM
W KONTEKŚCIE FORMY DOKUMENTOWEJ
CZYNNOŚCI PRAWNYCH****Analiza obecnych rozwiązań ustawowych**

W ramach zmian legislacyjnych wprowadzonych ustawą z 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹ w istotny sposób zmodyfikowano przepisy dotyczące formy czynności prawnych. Przede wszystkim zbudowano legalną definicję dokumentu na potrzeby obrotu cywilnoprawnego i uregulowano formę dokumentową czynności prawnych. Powyższa nowelizacja nie pozostała również bez wpływu na unormowania procesu cywilnego, przede wszystkim odnoszące się do postępowania dowodowego. W tym kontekście rodzi się pytanie, czy dokonane zmiany odcisnęły swoje piętno na postępowaniu nakazowym, które ma niebagatelne znaczenie praktyczne i w którym sprawa może być załatwiona jedynie wówczas, gdy powód za pomocą określonych dokumentów jest w stanie udowodnić okoliczności uzasadniające żądanie pozwu. Problem ten warto zatem uczynić przedmiotem dalszej refleksji.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do specyfiki postępowania nakazowego i rozważyć, jakie cechy musiały przed 8 września 2016 r. spełniać dokumenty stanowiące podstawy wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Kolejno uzasadnione jest przybliżenie kwestii nowej regulacji formy czynności prawnych, w tym skupienie się na pojęciu dokumentu i formy dokumentowej oraz wpływu zmian legislacyjnych na postępowanie dowodowe w procesie cywilnym. W końcu zaś należy rozważyć, czy wprowadzenie formy dokumentowej czynności prawnych może rzutować na sytuację dowodową w postępowaniu nakazowym.

¹ Dz.U. z 2015 r., poz. 1311, dalej: „ustawa zmieniająca”.

Postępowanie nakazowe stanowi jedno z najistotniejszych w praktyce i najbardziej atrakcyjnych dla powodów postępowań odrębnych. Dzieje się tak z dwóch względów. Po pierwsze, w myśl art. 492 § 1 k.p.c.² nakaz zapłaty z chwilą wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności, zaś zgodnie z art. 492 § 3 k.p.c. nakaz zapłaty wydany na podstawie weksla, warrantu, rewersu lub czeku staje się natychmiast wykonalny po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia. Okoliczność ta stanowi zatem o szerokim zakresie ochrony prawnej udzielanej powodowi w pierwszej fazie postępowania nakazowego³ i istotnym zabezpieczeniu jego interesów w dalszym toku postępowania. Po drugie, rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym wiąże się z fiskalnym uprzywilejowaniem strony czynnej procesu. Zgodnie bowiem z art. 19 ust. 2 pkt 1 i ust. 4 u.k.s.c.⁴ powód uiszcza ¼ opłaty. Stosownie zaś do art. 19 ust. 4 u.k.s.c. pozwany, wnosząc zarzuty od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, uiszcza ¾ opłaty sądowej, która w zwykłym trybie byłaby konieczna do uiszczenia w momencie wszczęcia postępowania⁵.

Wyżej opisane udogodnienia dla powoda w postępowaniu nakazowym można poczytywać jako konsekwencję dokumentowego charakteru tej procedury odrębnej oraz swoistej premii dla powoda, który na wczesnym etapie postępowania wykazuje zasadność swoich roszczeń za pomocą kwalifikowanych dowo-

² Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1460).

³ Postępowanie nakazowe jest procedurą dwuetapową. W pierwszej fazie postępowanie toczy się *ex parte*, tj. bez faktycznego udziału pozwanego, który nie jest informowany o wszczętym przeciwko niemu procesie. Ten etap postępowania kończy się co do zasady wydaniem nakazu zapłaty. Drugie stadium postępowania nakazowego bazuje zaś w pełni na wykorzystaniu formy kontradiktoryjnej i następuje po prawidłowym wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty przez pozwanego. Na ten temat zob. S. Cieślak, *Postępowania przyspieszone w procesie cywilnym. Zarys postępowania nakazowego, upominawczego i uproszczonego*, Warszawa 2004, s. 12, 34, 42; M. Manowska, *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, Warszawa 2001, s. 42, 47; *eadem*, *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2012, s. 167 i n.; R. Obrębski, *Właściwość miejscowa sądu w postępowaniu nakazowym (de lege lata i de lege ferenda)*, „Rejent” 2000, nr 2(106), s. 85, 119, 127; R. Flejszar, *Przedsiębiorca w postępowaniu cywilnym rozpoznawczym*, Warszawa 2006, s. 241 i n.

⁴ Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 785).

⁵ Można mieć natomiast wątpliwości, czy taka regulacja pozostaje w pełnej zgodności z przepisami unijnymi w zakresie, w jakim pozwany konsument w sporze z przedsiębiorcą jest zobowiązany do uiszczenia opłaty trzykrotnie wyższej niż powód – zob. wyrok TSUE z 13 września 2018 r. w sprawie C-176/17 Profi Credit Polska S.A. w Bielsku-Białej przeciwko Mariuszowi Wawrzowski. Na marginesie należy nadmienić, że zgodnie z projektem ustawy Ministra Sprawiedliwości z 13 września 2018 r. nr UD309 o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, modyfikacji miałyby ulec proporcja opłat, które miałyby uiszczać powód od pozwu w postępowaniu nakazowym i pozwany od zarzutów od nakazu zapłaty. Wniesienie każdego z powyższych pism wiązałoby się z koniecznością poniesienia połowy opłaty.

dów⁶. Cechą wspólną postępowań dokumentowych jest konieczność wykazania zasadności żądania strony czynnej za pomocą określonych dokumentów⁷. Musi zatem istnieć szczególna sytuacja dowodowa, która stanowi o większej wiarygodności roszczenia powoda. W jej następstwie powód może oczekiwać swojego uprzywilejowania swojej sytuacji procesowej, choćby w zakresie udzielenia mu relatywnie szybkiej (choć nierzadko jedynie tymczasowej) ochrony prawnej, czy też obniżenia kosztów procesu (przynajmniej na początkowym etapie postępowania)⁸. Tak też dzieje się w przypadku postępowania nakazowego. W rezultacie niezwykle istotne znaczenie zyskują dokumenty, za pomocą których powód powinien udowodnić zasadność zgłoszonego żądania, tak by sąd mógł wydać nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym⁹. Podstawą wydania nakazu zapłaty mogą być wyłącznie szczególne dokumenty wymienione w art. 485 § 1–2a k.p.c. Aktualnie¹⁰ należą do nich:

- 1) dokument urzędowy;
- 2) zaakceptowany przez dłużnika rachunek;
- 3) wezwanie dłużnika do zapłaty i pisemne oświadczenia dłużnika o uznaniu długu;
- 4) weksel lub czek należycie wypełnione, których prawdziwość oraz treść nie nasuwają wątpliwości;

⁶ R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 241; M. Piotrowski, *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, „Monitor Prawniczy” 2001, nr 19, s. 971; R. Obrębski, *Właściwość rzeczowa sądu w postępowaniu nakazowym (rozważania o usprawnieniu procesu cywilnego)*, „Rejent” 1999, nr 95, s. 133; M. Manowska, *Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym jako merytoryczne orzeczenie sądu. Zagadnienia wybrane*, w: *Proces cywilny. Nauka – kodyfikacja – praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Walasik, Warszawa 2012, s. 227.

⁷ Na temat wyodrębnienia spośród procedur odrębnych grupy postępowań dokumentowych zob. m.in. J. Correa, *Le titre exécutoire européen et l'inversion du contentieux*, „Revue internationale de droit comparé” 2001, nr 1, s. 65 i n.; F. Ferrand, *Mahnverfahren Allemande, Incjonction de payer Française et projets Communautaires: Remarques Comparatives*, Festschrift Schlosser 2005, s. 176; E. Guinchard, *L'Europe, la procédure civile et le créancier: l'injonction de payer européenne et la procédure européenne de règlement des petits litiges*, „Revue trimestrielle de droit commercial et de droit économique” 2008, s. 473; A. Perez-Ragone, *Europäisches Mahnverfahren*, Kolonia 2004, s. 247 i n.

⁸ Takie też rozwiązania są znane innym porządkom prawnym. Tytułem przykładu można przywołać austriackie postępowanie w sprawach wekslowych (*Verfahren in Wechselstreitigkeiten* – §§ 555 ff. öZPO). Szerzej na temat dokumentowego charakteru tego postępowania zob. G. Koдек, w: *Kommentar zur ZPO*, red. W.H. Rechberger, Wien 1994, s. 1176 i n.

⁹ Nie może budzić wątpliwości, że skoro w art. 485 k.p.c. jest mowa o załączaniu określonych przedmiotów do pozwu, to w rachubę wchodzi wyłącznie załączenie określonych dokumentów mających dowodzić okoliczności uzasadniających dochodzone żądanie.

¹⁰ Tj. w stanie prawnym od 9 listopada 2019 r. w wyniku wejścia w życie nowelizacji k.p.c. w drodze ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469).

5) umowa, dowód spełnienia wzajemnego świadczenia niepieniężnego, dowód doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, jeżeli powód dochodzi należności zapłaty świadczenia pieniężnego, odsetek w transakcjach handlowych określonych w u.t.z.t.h.¹¹ lub kwoty, o której mowa w art. 10 ust. 1 u.t.z.t.h. oraz dokumenty potwierdzające poniesienie kosztów odzyskiwania należności, jeżeli powód dochodzi również zwrotu kosztów, o których mowa w art. 10 ust. 2 u.t.z.t.h.

Pojęcie dokumentu nie było ustawowo definiowane w cywilnoprawnej regulacji kodeksowej przed 8 września 2016 r., w związku z czym istniały rozbieżności co do rozumienia powyższego pojęcia na gruncie prawa cywilnego materialnego i procesowego¹². Na potrzeby postępowania cywilnego tworzono autonomiczne definicje dokumentu, koncentrując się przede wszystkim na wykładni art. 244 i art. 245 k.p.c., w których to przepisach ustawodawca odnosi się do dokumentów urzędowych oraz dokumentów prywatnych¹³. Niekiedy przyjmowano przy tym podział na dokumenty *sensu stricto* (tzn. spełniające wymagania dokumentu urzędowego lub prywatnego) oraz *sensu largo* (tj. inne nośniki zawierające przejaw myśli). W uogólnieniu można stwierdzić, iż w większości przyjmowano, że dokumentem jest pokryty pismem nośnik informacji służący utrwaleniu myśli. W celu uzyskania przez dany dokument w postępowaniu cywilnym waloru dowodowego jako dokument urzędowy lub dokument prywatny wymagane natomiast było, by dany dokument był opatrzony podpisem wystawcy. Inne dokumenty, choć nie bez wyjątków, traktowano jako inne środki dowodowe wskazane w art. 308 k.p.c.¹⁴

Uwagi dotyczące cech, które powinny nosić dokumenty na potrzeby ich wykorzystania jako środki dowodowe w postępowaniu cywilnym, należy przenieść na grunt rozważań o postępowaniu nakazowym. Tak też trzeba wskazać, że

¹¹ Ustawa z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 118).

¹² Szerzej na ten temat zob. M. Manowska, *Postępowanie...*, s. 51 i n.

¹³ Co do różnych sposobów definiowania pojęcia dokumentu w nauce prawa postępowania cywilnego przed 8 września 2016 r. zob. m.in. W. Miszewski, *Proces cywilny w zarysie. Część pierwsza*, Warszawa–Łódź 1946, s. 173; T. Ereciński, *Z problematyki dowodu z dokumentów w sądowym postępowaniu cywilnym*, w: *Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha. Studia z prawa postępowania cywilnego*, Warszawa 1985, s. 75; K. Knoppek, *Dokument w procesie cywilnym*, Poznań 1993, s. 29 i n.; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 263 i n.; E. Rudkowska-Ząbczyk, w: *Dowody w postępowaniu cywilnym*, red. Ł. Błaszczak, K. Markiewicz, E. Rudkowska-Ząbczyk, Warszawa 2010, s. 403 i n.; W. Broniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2016, s. 267.

¹⁴ W tym kontekście por. również: wyrok SN z 25 kwietnia 2002 r., I CKN 1572/99, Legalis; wyrok SA w Warszawie z 18 października 2013 r., VI ACa 448/13, Legalis; wyrok SA w Łodzi z 13 listopada 2014 r., I ACa 984/14, Legalis; wyrok SA w Warszawie z 13 stycznia 2017 r., I ACa 2111/15, Legalis.

przed 8 września 2016 r. nie budziło wątpliwości, że dokumenty, za pomocą których powód miał udowodnić okoliczności uzasadniające jego żądanie, miały być dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 k.p.c. bądź określonymi dokumentami prywatnymi, o których mowa w art. 245 k.p.c. W konsekwencji chodziło o dokumenty sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy w zakresie ich zadań z zakresu administracji publicznej (dokumenty urzędowe) bądź o dokumenty nie pochodzące od władzy publicznej lub podmiotu, któremu poruczono wykonywanie władztwa publicznego, których cechą charakterystyczną było opatrzenie ich podpisem (dokumenty prywatne)¹⁵. Według *opinio communis* nośnik informacji zawierający określone oświadczenie, który nie był podpisany, nie mógł być uznany za dokument urzędowy ani prywatny, a tym samym nie mógł stanowić podstawy wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W następstwie wejścia w życie 8 września 2016 r. ustawy nowelizującej istotnej modyfikacji uległa regulacja formy czynności prawnych. Jednocześnie w art. 77³ k.c.¹⁶ wprowadzono definicję dokumentu. Powyższe zmiany legislacyjne wpłynęły także na unormowania procedury cywilnej. W ich rezultacie doszło bowiem do zmiany regulacji procesowych z zakresu postępowania dowodowego i konieczności odmiennego spojrzenia na definicję dokumentu na gruncie przepisów procesowych¹⁷.

Dla uporządkowania wyводу należy wskazać, że obecnie czynność prawna może być dokonana w jednej z następujących form¹⁸:

¹⁵ M. Manowska, *Dokument jako środek dowodowy w postępowaniu nakazowym*, „Prawo Spółek” 1999, nr 4, s. 13 i n.; *eadem*, *Postępowanie...*, s. 51 i n.; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 263 i n.

¹⁶ Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1025).

¹⁷ Co do wpływu tych zmian na rozumienie pojęcia dokumentu na potrzeby postępowania cywilnego i zrównania definicji dokumentu w prawie cywilnym materialnym i procesowym zob. K. Knoppek, *Procesowe konsekwencje wprowadzenia do prawa cywilnego legalnej definicji dokumentu i formy dokumentowej*, w: *Ius est a isutitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. M. Tomalak, Warszawa 2017, s. 222 i n.; *idem*, *Szczególny charakter prawny dowodu z dokumentu według projektu nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z 27.11.2017 r.*, w: *Ars in vita. Ars in iure. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018, s. 71; F. Zedler, *Dowód z dokumentu elektronicznego w postępowaniu cywilnym*, w: *Ius est a isutitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. M. Tomalak, Warszawa 2017, s. 565 i n.; M. Uliasz, *Dokument: Nowe ujęcie*, „Na Wokandzie” 2015, nr 4, s. 13 i n.; J. Gołaczyński, *Dokument i dowód z dokumentu elektronicznego po nowelizacji Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego z 10.7.2015 r.*, w: *Ars in vita. Ars in iure. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018, s. 56.

¹⁸ Zob. m.in. D. Szostek, w: *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016, s. 47 i n.; *idem*, *Nowelizacja formy czynności prawnej*

- 1) w sposób dorozumiany,
- 2) w formie ustnej,
- 3) w jednej ze zwykłych form technicznych (dokumentowej bądź pisemnej lub elektronicznej, które mieszczą się w granicach formy dokumentowej¹⁹);
- 4) w kwalifikowanych formach technicznych (w tym: formie pisemnej z datą pewną, formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi, formie aktu notarialnego, formie elektronicznej opatrzonej kwalifikowanym elektronicznym znacznikiem czasu).

Dla dalszych rozważań najistotniejsze jest odniesienie się do formy dokumentowej i formy pisemnej, bowiem te dwie formy mają bezpośredni związek z dokumentami, które mogą być podstawą do wydania nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz odgrywają praktycznie najistotniejsze role. Tak też należy wskazać, że zgodnie z art. 77² k.c. dla zachowania formy dokumentowej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Samym dokumentem w rozumieniu art. 77³ k.c. jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jego treścią. Zestawienie powyższych przepisów prowadzi zatem do wniosku, że czynność prawna zostaje dokonana w formie dokumentowej wówczas, gdy istnieje nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jego treścią (np. zapisany papier, wiadomość w postaci elektronicznej), obejmujący oświadczenie woli i gdy możliwe jest ustalenie, kto oświadczenie takie złożył. W świetle art. 78 § 1 k.c. do zachowania pisemnej formy czynności prawnej potrzebne jest natomiast złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Wobec powyższego kryterium rozróżniającym, czy czynność prawna jest dokonana w formie pisemnej, czy dokumentowej, jest kwestia złożenia podpisu pod dokumentem. Jeżeli dokument zawierający w sobie treść oświadczenia woli jest podpisany, to mamy do czynienia z dokumentem w formie pisemnej. Jeżeli zaś brakuje podpisu, lecz możliwe jest ustalenie autora oświadczenia, to można mówić o dokumencie sporządzonym w formie dokumentowej.

Odnosząc uwagi w tym zakresie do regulacji postępowania dowodowego w procesie cywilnym, trzeba wyjść z założenia, że w sytuacji wyraźnego uregulowania pojęcia dokumentu w Kodeksie cywilnym nie ma podstaw do tworzenia

w prawie cywilnym, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017, nr 2, s. 47 i n.; J. Grykiel, *Kilka uwag o nowej definicji dokumentu i formie dokumentowej*, „Monitor Prawniczy” 2016, nr 5, s. 236 i n.; M. Safjan, *Komentarz do art. 73. Nb 8, w: Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Artykuły 1–449*¹⁰, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2018; W. Robaczyński, *Komentarz do art. 73. Nb 1, w: Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna*, red. P. Księżak, M. Pyziak-Szafnicka, Warszawa 2014; E. Drozd, Z. Radwański, w: *System prawa prywatnego. Tom 2. Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, Warszawa 2008, s. 115.

¹⁹ Tak słusznie K. Knoppek, *Procesowe...*, s. 224. Jak się wydaje, podobnie J. Gołaczyński, *Dokument...*, s. 48.

autonomicznej definicji na potrzeby postępowania cywilnego²⁰. Działanie takie przeczyłoby postulatowi spójności systemu prawa i byłoby wątpliwe na płaszczyźnie teleologicznej.

W postępowaniu cywilnym tradycyjnie najistotniejszą rolę przypisywano dwóm rodzajom dokumentów, tj. dokumentom urzędowym (art. 244 k.p.c.) i dokumentom prywatnym (art. 245 k.p.c.). Dzieje się tak m.in. z uwagi na ich moc dowodową oraz szczególne domniemania, które chronią oba rodzaje dokumentów. Mowa w tym wypadku o domniemaniu autentyczności (pochodzenia od określonego podmiotu, co dotyczy tak dokumentów urzędowych, jak i dokumentów prywatnych na mocy art. 244 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 245 k.p.c.) i domniemaniu zgodności dokumentu urzędowego z prawdą (w myśl którego dokument urzędowy stanowi dowód tego, co zostało w nim zaświadczone – art. 244 § 1 i art. 252 k.p.c.). Jak wskazano już powyżej, z tymi dwoma rodzajami dokumentów do 8 września 2016 r. wiązano podstawę dowodową do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Z perspektywy analizy prowadzonej pod kątem wpływu uregulowania formy dokumentowej czynności prawnej na podstawy wydania nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym istotne jest tym samym zastanowienie się, w jakiej formie technicznej powinny być sporządzone dokumenty urzędowe i prywatne.

Na gruncie art. 244 § 1 i 2 k.p.c. ustawodawca wprost nie przesądził, czy dokument urzędowy powinien przybrać wyłącznie formę pisemną, a zatem być własnoręcznie podpisany przez jego wystawcę²¹. W art. 244 § 1 k.p.c. odniesiono się do sporządzenia dokumentu w przepisanej formie, a zatem w takiej, jaka została przewidziana w przepisach dotyczących danego dokumentu urzędowego. Wprawdzie częstokroć przepisy przewidują formę pisemną dla dokumentów urzędowych, to jednak możliwe jest zastrzeżenie przez ustawodawcę np. formy elektronicznej²². Z kolei w art. 245 k.p.c. wskazano, że ustawa określi domniemania wiążące z dokumentami prywatnymi sporządzonymi w formie pisemnej lub elektronicznej. Nie oznacza to zatem, że dokument prywatny jako taki

²⁰ W tym tonie trafnie: K. Knoppek, *Procesowe...*, s. 223; *idem*, *Szczególny...*, s. 71; F. Zedler, *Dowód...*, s. 565; J. Gołaczyński, *Dokument...*, s. 56. W odmiennym kierunku: A. Łaskowska-Hulisz, *Projektowane zmiany przepisów kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania dowodowego*, w: *Ku lepszemu prawu – dyskurs nauki i praktyki. Uwagi na tle ostatnich zmian legislacyjnych w zakresie prawa cywilnego i procedury cywilnej*, red. I. Kunicki, A. Antkiewicz, Sopot 2015, s. 51.

²¹ W tym miejscu należy poczynić zastrzeżenie, że proste przełożenie formy czynności prawnych na formę dokumentów urzędowych może stanowić pewne nadmierne uproszczenie, czy też pomieszanie różnych kategorii pojęciowych w zakresie, w jakim cywilistyczną regulację odnosi się do aktów władztwa publicznego, niekoniecznie ukierunkowanych na wywołanie skutków w sferze stosunków prywatnoprawnych.

²² J. Gołaczyński, *Dokument...*, s. 50.

musi być sporządzony w danej formie, lecz dla zachowania pewnego waloru dowodowego powinien spełniać określone wymagania formalne.

Równolegle należy zwrócić uwagę na treść art. 243¹ k.p.c., zgodnie z którym przepisy oddziału 2 rozdziału 2 działu III tytułu VI księgi pierwszej części pierwszej k.p.c. (tj. przepisy o dowodach z dokumentów – art. 244–257 k.p.c.) stosuje się do dokumentów zawierających tekst, umożliwiających ustalenie ich wystawców. Wobec powyższego do formy dokumentowej nawiązano w art. 243¹ k.p.c. przez przyznanie dokumentom tekstowym sporządzonym w formie dokumentowej takiego samego statusu dowodowego, jak dokumentom sporządzonym w innych formach technicznych.

Porządkowo należy natomiast wskazać, że w postępowaniu cywilnym inne dokumenty niż wskazane powyżej nie są traktowane na równi z dokumentami tekstowymi sporządzonymi w formie dokumentowej, a w tym w formie pisemnej lub elektronicznej. Stanowią inne środki dowodowe z art. 308 k.p.c. Nie są tym samym np. objęte domniemaniami autentyczności, zaś do ich przeprowadzania stosuje się odpowiednio przepisy o dowodach z dokumentów. Mając na względzie, że tego rodzaju dokumenty mogą mieć mniejsze znaczenie dla postępowania nakazowego z uwagi choćby na niższy stopień wiarygodności (przy czym walor dowodowy dokumentów tekstowych niesporządzonych w formie dokumentowej może być w ogóle wątpliwy²³) oraz że tematyka ta ściśle nie wiąże się z problematyką niniejszego opracowania, kwestiom tym należy nadać mniejsze znaczenie w toku dalszej analizy.

Przechodząc do oceny wpływu formy dokumentowej czynności prawnych na sytuację dowodową w postępowaniu nakazowym, należy odnieść się do podstaw wydania nakazu zapłaty z art. 485 § 1 pkt 1–3 k.p.c., art. 485 § 2 k.p.c. oraz art. 485 § 2a k.p.c. Ocena wpływu nowej regulacji formy czynności prawnej na postępowanie nakazowe powinna sprowadzać się do odpowiedzi na pytanie, czy dane dokumenty tekstowe (zważywszy, że to dokumenty tekstowe wchodzą zasadniczo w rachubę jako podstawy wydania nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym) powinny zawierać podpis wystawcy, czy też sama możliwość ustalenia ich wystawcy jest dostateczna na potrzeby ograniczonego postępowania dowodowego poprzedzającego wydanie nakazu zapłaty.

W przypadku dokumentów urzędowych stanowiących podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wyjść należy z założenia, że co do

²³ Mowa przede wszystkim o anonimach, którym odmawia się w procesie cywilnym mocy dowodowej – zob. K. Knoppek, *Dokument...*, s. 115; *idem*, *Procesowe...*, s. 230; T. Erciński, *Z problematyki...*, s. 76; J. Gołaczyński, *Dokument...*, s. 50. Istnieją jednak dokumenty obejmujące tekst, które nie są sporządzone w formie dokumentowej, a które mogą mieć walor dowodowy w postępowaniu cywilnym, jak np. wydruki stron internetowych – zob. J. Gołaczyński, *Dokument...*, s. 52; K. Flaga-Gieruszyńska, w: *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016, s. 193; wyrok SA w Warszawie z 25 lipca 2018 r., VII AGa 976/18, Legalis.

zasady w art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. odniesiono się do dokumentów urzędowych wskazanych w art. 244 § 1 i 2 k.p.c.²⁴ Wniosek taki jest uzasadniony chociażby z tego względu, że ustawodawca takim dokumentom przypisuje wysoki stopień pewności i szczególną moc dowodową. Skoro zatem w postępowaniu nakazowym powód powinien wykazać zasadność swoich roszczeń za pomocą dokumentów o wyższej wiarygodności, to jako dokument urzędowy powinien być identyfikowany dokument, o którym mowa w art. 244 § 1 lub 2 k.p.c. Nadto powszechnie przyjmuje się, że jeżeli na gruncie postępowania cywilnego mowa o dokumencie urzędowym, to chodzi właśnie o dokumenty z art. 244 § 1 i 2 k.p.c.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że to, czy dokument urzędowy powinien być opatrzony podpisem wystawcy, powinno wynikać z treści przepisów, które regulują wymogi formalne stawiane danemu rodzajowi dokumentów. Jeżeli zatem przepisy prawa powszechnie obowiązującego wskazują, że dany dokument pochodzący od organu władzy publicznej (względnie podmiotu, któremu zlecono wykonywanie zadań z dziedziny administracji publicznej) i wystawiony w zakresie jego działania, nie wymaga podpisu, to dokument taki mógłby być uznany za dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c. W takim wypadku mógłby stanowić podstawę do wydania nakazu zapłaty z art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. Jeżeli zaś podpis wystawcy stanowiłby element konstytutywny danego dokumentu urzędowego, to powstaje pytanie o możliwość wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie dokumentu, o którym mowa w art. 243¹ k.p.c. Na tak postawione pytanie uzasadnione jest udzielenie odpowiedzi przeczącej. Dokument tekstowy umożliwiający ustalenie jego wystawcy nie stanowi dokumentu urzędowego, o którym mowa w art. 244 k.p.c., lecz jedynie stosuje się do niego niektóre z przepisów o dowodach z dokumentów urzędowych, a mianowicie przepisy oddziału 2 rozdziału 2 działu III tytułu VI księgi pierwszej k.p.c. W tym zakresie nie mieszczą się natomiast przepisy o postępowaniu nakazowym. Przyjęcie takiej formuły przez ustawodawcę i rygorystyczna wykładnia przepisów o postępowaniu nakazowym uzasadniona szcze-

²⁴ Na marginesie należy odnotować, że istnieje spór co do tego, czy dokumenty, którym przepisy ustawy nadają moc równą dokumentom urzędowym, a które z definicji z art. 244 k.p.c. dokumentami urzędowymi nie są, mogą tworzyć podstawę do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – zob. R. Schmidt, *Dokument prywatny mający moc dokumentu urzędowego jako podstawa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – cz. I*, „Monitor Prawniczy” 2010, nr 8, s. 444 i n.; *idem*, *Dokument prywatny mający moc dokumentu urzędowego jako podstawa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – cz. II*, „Monitor Prawniczy” 2010, nr 9, s. 509 i n.; S. Cieślak, *Postępowania...*, s. 26 i n.; M. Manowska, *Postępowanie...*, s. 89, 93 i n.; *eadem*, *Postępowania...*, s. 151 i n.; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 273 i n. Problem ten jednak nie jest przedmiotem niniejszego opracowania. Wystarczy zatem wskazać, że względy celowościowe przemawiają za tym, by dokumenty takie dopuścić jako dowody uzasadniające wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.

gólnym charakterem tego postępowania, a zatem wynikającą z reguły *exceptio-nes non sunt extendendae*, przemawiają za wykluczeniem powyższych dokumentów z grupy dowodów mogących stanowić podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Z kolei w wypadku dokumentu z art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c., a zatem zaakceptowanego przez dłużnika rachunku, brakuje przeciwwskazań do dopuszczenia możliwości przedłożenia przez powoda dokumentu tekstowego w formie dokumentowej na potrzeby uzyskania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. W przepisie w żaden sposób, czy to pośrednio, czy bezpośrednio, nie odniesiono się do formy dokumentu, a w tym nie nawiązano do art. 245 k.p.c. W świetle art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c. powód powinien przedstawić rachunek, a zatem określony dokument rozliczeniowy²⁵, który przecież ze swej istoty nie musi być opatrzony podpisem wystawcy. Dzieje się tak chociażby w przypadku jednego z najpopularniejszych rachunków w obrocie, jakim jest faktura VAT²⁶.

Ponadto z dokumentów oferowanych przez powoda powinno wynikać, że dany rachunek został zaakceptowany przez dłużnika. Ustawa nie wymaga, by akceptacja przybrała formę pisemną lub elektroniczną, a tym samym by dłużnik musiał swoje oświadczenie o akceptacji rachunku opatrywać podpisem w jakiejkolwiek formie. W praktyce często może się zdarzyć, że dłużnik akceptuje rachunek przez złożenie na nim własnoręcznego podpisu (np. przez podpisanie adnotacji „przyjmuję” lub „akceptuję”), ale może tego dokonać również w innym dokumencie (np. piśmie kierowanym do wierzyciela), który nie musi być opatrzony podpisem własnoręcznym ani kwalifikowanym podpisem elektronicznym (jak choćby sms czy e-mail). Jeżeli zatem możliwe jest ustalenie autora oświadczenia o akceptacji rachunku, a tym samym gdy nie budzi wątpliwości, że dłużnik w formie dokumentowej złożył oświadczenie tej treści, to dopuszczalne jest wydanie nakazu zapłaty na podstawie art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c.

Odmienne sytuacja prezentuje się na gruncie art. 485 § 1 pkt 3 k.p.c. i art. 485 § 2 k.p.c. W pierwszym przypadku podstawą wydania nakazu zapłaty jest wezwanie dłużnika do zapłaty oraz pisemne oświadczenie o uznaniu długu²⁷. W wypadku samego wezwania do zapłaty ustawodawca nie przewidział szczególnej formy, a zatem, jak się wydaje, wchodzi w rachubę przedstawienie do-

²⁵ Szerzej na temat pojęcia rachunku w kontekście postępowania nakazowego zob. S. Cieślak, *Postępowania...*, s. 27; M. Manowska, *Postępowanie...*, s. 102; M. Piotrowski, *Postępowanie...*, s. 972; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 287.

²⁶ Zgodnie z art. 106 e ust. 1 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2174, faktura nie wymaga podpisu. Wyjątkiem w tym zakresie jest faktura VAT RR, która powinna być opatrzona podpisem na podstawie art. 116 ust. 2 pkt 13 i ust. 4 powyższej ustawy.

²⁷ Nie gra w tym wypadku roli, czy uznanie długu jest właściwe, czy niewłaściwe – zob. S. Cieślak, *Postępowania...*, s. 28; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 281 i n.

wolnego dokumentu, z którego wynikałoby, że wierzyciel zwrócił się do dłużnika o spełnienie należnego świadczenia. Oczywiście wezwanie do zapłaty może być sporządzone w formie pisemnej, co jest stosunkowo częstą praktyką, zwłaszcza na etapie podejmowania przedsądowej próby rozwiązania sporu. Nie można natomiast wykluczyć wezwania do zapłaty w formie dokumentowej, np. w postaci dokumentu tekstowego opatrzonego faksymile podpisu wierzyciela. Stąd też jako nieaktualny należy potraktować pogląd, zgodnie z którym wezwanie do zapłaty powinno być dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c.²⁸ Jeżeli zaś chodzi o oświadczenie o uznaniu długu, to z art. 485 § 1 pkt 3 k.p.c. wprost wynika, że to powinno być przedstawione w formie pisemnej. Musi zatem zawierać własnoręczny podpis dłużnika. Przez pryzmat art. 78¹ § 2 k.c. należałoby również dopuścić możliwość przedstawienia dowodu uznania długu w formie elektronicznej, co jednak w praktyce wydaje się zjawiskiem mało realnym.

Odnosząc się do weksli i czeków, o których mowa w art. 485 § 2 k.p.c., należy mieć na względzie, że w myśl powyższego przepisu oba dokumenty powinny być należycie wypełnione. Oznacza to zatem, iż powinny spełniać przesłanki formalne określone w przepisach regulujących wystawianie obu rodzajów papierów wartościowych²⁹. Na podstawie art. 1 pkt 8 i art. 101 pkt 7 pr. weksl.³⁰ weksel powinien posiadać podpis jego wystawcy³¹. Podobnie na podstawie art. 1 pkt 6 pr. czek. czek powinien zawierać podpis wystawcy czeku. Wypływa stąd wniosek, że w wypadku podstawy do wydania nakazu zapłaty z art. 485 § 2 k.p.c. konieczne jest sporządzenie dokumentu w formie pisemnej, a tym samym przedłożenie przez powoda jednego z dokumentów prywatnych wskazanych w art. 245 k.p.c. Wyjątek w tym zakresie można wyprowadzić z art. 485 § 2 zd. 2 k.p.c., zgodnie z którym w razie przejścia na powoda praw z weksla bądź z czeku do wydania nakazu niezbędne jest przedstawienie dokumentów do uzasadnienia roszczenia, o ile przejście tych praw na powoda nie wynika bezpośrednio z tych papierów wartościowych, a zatem gdy nie doszło do zbycia weksla lub

²⁸ S. Cieślak, *Postępowania...*, s. 28; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 279 i n.; M. Manowska, *Postępowania...*, s. 156.

²⁹ S. Cieślak, *Postępowania...*, s. 30; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 295 i n.; A. Szpunar, *Sądowe dochodzenie roszczeń z weksla*, „Rejent” 1995, nr 5, s. 15 i n.; J. Kołacz, *Weksel „należycie wypełniony” jako podstawa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym*, „Przegląd Sądowy” 2009, nr 6, s. 44; A. Nowak, *Wierzytelności z papierów wartościowych w postępowaniu nakazowym*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2002, nr 5, s. 43; S. Dalka, *Ochrona sądowa roszczeń majątkowych w postępowaniu nakazowym i upominawczym*, Gdańsk 1977, s. 196.

³⁰ Ustawa z 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe, t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 160.

³¹ Przyjmuje się, że podpis powinien zawierać co najmniej nazwisko wystawcy, przy czym podpis może być nieczytelny, jeżeli w takiej formie jest zwykle używany przez wystawcę – zob. uchwała SN z 30 grudnia 1993 r., III CZP 146/93, OSNC 1994, nr 5, poz. 94; uchwała SN z 21 kwietnia 2004 r., III CZP 13/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 101; R. Flejszar, *Przedsiębiorca...*, s. 267, 297.

czeku przez indos. Hipotetycznie może zatem wejść w rachubę przedstawienie dowolnego dokumentu (znamiennie jest, że ustawa nie wymaga dokumentu urzędowego ani dokumentu prywatnego), z którego wynikałoby przejście praw, a zatem także dokumentu tekstowego sporządzonego w formie dokumentowej. Sytuacja taka mogłaby mieć miejsce wówczas, gdy np. prawa z weksla przeniesiono by w drodze przelewu, gdzie zgodnie z art. 511 k.c. przelew powinien być stwierdzony pismem, co nie musi oznaczać jego dokonania w formie pisemnej³². W praktyce mogą też zaistnieć sytuacje, w których wykazanie przejścia praw musiałyby być dokonane w kwalifikowanej formie, np. za pośrednictwem dokumentu urzędowego lub dokumentu o mocy dowodowej dokumentu urzędowego. Wypadek taki zachodzi np. wówczas, gdy przejście praw wynika z dziedziczenia, kiedy to konieczne byłoby przedstawienie odpisu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia stosownie do art. 1027 k.c.

W końcu zaś należy wskazać, że brak wymagania przedłożenia przez powoda dokumentów prywatnych z art. 245 k.p.c. dotyczy podstaw wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym określonych w art. 485 § 2a k.p.c. W świetle tej normy powód jest zobligowany do załączenia do pozwu: umowy, dowodu spełnienia świadczenia wzajemnego niepieniężnego, dowodu doręczenia faktury lub rachunku, względnie również dokumentów potwierdzających poniesienie kosztów odzyskiwania należności. W żadnym z powyższych przypadków ustawodawca nie odniósł się do formy dokumentów, a tym bardziej nie wskazał, by którykolwiek z dokumentów miał formę pisemną lub elektroniczną, a więc był dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. Można zatem sobie wyobrazić sytuację, w której wszystkie powyższe dowody stanowią dokumenty tekstowe w formie dokumentowej. Tytułem przykładu można wskazać np. na korespondencję stron prowadzoną za pośrednictwem poczty elektronicznej, w ramach której możliwa do ustalenia pozostaje tożsamość autorów poszczególnych wiadomości. W takim wypadku korespondencja może bowiem obejmować samą umowę (wiadomości kolejno z: zapytaniem ofertowym, ofertą, przyjęciem oferty przez oblata), potwierdzenie spełnienia wzajemnego świadczenia niepieniężnego (wiadomość, w której druga strona dziękuje za wykonanie usługi), dowód doręczenia faktury (wiadomość, do której załączona została faktura i odpowiedź odbiorcy faktury potwierdzająca jej otrzymanie). Nie można jednak wykluczyć, że niektó-

³² Problem dotyczy wykładni art. 511 k.c., zgodnie z którym jeżeli wierzycelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzycelności powinien być również pismem stwierdzony. Mogą tym samym powstać wątpliwości, czy pod rygorem *ad probationem* z art. 74 k.c. sam przelew powinien być dokonany w formie pisemnej, czy też pojęcie „stwierdzenie pismem” należy interpretować jako istnienie dokumentu tekstowego, z którego wynika, że dokonano określonej czynności prawnej. Co do różnych możliwych kierunków interpretacji zob. P. Sobolewski, *Komentarz do art. 511. Nb 1*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. P. Osajda, Legalis 2018; wyrok SN z 8 lutego 2002 r., II CKN 1160/99, Legalis; wyrok SN z 6 kwietnia 2016 r., IV CSK 403/15, OSG 2016, nr 8, poz. 71; wyrok SA w Warszawie z 25 stycznia 2017 r., I ACa 1883/15, Legalis.

re z dokumentów mogą nie przybrać postaci tekstowej, lecz graficzną (np. dokumentacja fotograficzna stanowiąca dowód spełnienia wzajemnego świadczenia niepieniężnego).

Analiza poszczególnych przepisów o postępowaniu nakazowym w kontekście zmiany przepisów o formie czynności prawnej i dowodach z dokumentów prowadzi do wniosku, że od 8 września 2016 r. w niektórych przypadkach (art. 485 § 1 pkt 2 i art. 485 § 2a k.p.c. oraz w częściowym zakresie art. 485 § 1 pkt 3 i art. 485 § 2 k.p.c.) złagodzone zostały wymagania co do formy dokumentów, które mogą stanowić podstawy wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Tak też w określonych przypadkach dokumenty tekstowe sporządzone w formie dokumentowej mogą stanowić dostateczny dowód uzasadniający żądania powoda do wydania przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Można mieć wątpliwości, czy rezultat taki był w pełni zamierzony przez ustawodawcę, czy stanowił jedynie „efekt uboczny” opisywanej nowelizacji. Choć powyższe zmiany legislacyjne budzą w piśmiennictwie niekiedy wątpliwości co do możliwości swobodnego rozprężenia reżimu dowodowego w postępowaniu cywilnym i zagrożenia dla rzetelności ustaleń faktycznych³³, to jednak stanowią wyraz dostosowania regulacji materialnoprawnej oraz procesowej do wymagań i realiów obrotu. Stąd też należy oceniać je pozytywnie, także w kontekście sytuacji dowodowej w postępowaniu nakazowym. Należy jednak mieć na względzie, że samo dopuszczenie możliwości wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie dokumentów niestanowiących dokumenty urzędowe ani prywatne, o których mowa w art. 244 i art. 245 k.p.c., nie musi stanowić nadmiernego zagrożenia dla sytuacji pozwanego, czy też przesądzać o możliwości uzyskania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym przez powoda. Jedną rzeczą jest bowiem zakres i rodzaj dokumentów, które mogą służyć dowodzeniu zasadności roszczeń pozwu w postępowaniu nakazowym, drugą zaś możliwość przeprowadzenia konkretnych dowodów oraz ocena ich autentyczności i wiarygodności przez sąd rozpoznający sprawę w postępowaniu nakazowym³⁴.

Bibliografia

- Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2016.
Cieślak S., *Postępowania przyspieszone w procesie cywilnym. Zarys postępowania nakazowego, upominawczego i uproszczonego*, Warszawa 2004.
Correa J., *Le titre exécutoire européen et l'inversion du contentieux*, „Revue internationale de droit comparé” 2001, nr 1.

³³ K. Knoppek, *Procesowe...*, s. 231.

³⁴ Co do wątpliwości pojawiających się na tym tle w kontekście nowelizacji przepisów o formie czynności prawnej i omawianych w niniejszym opracowaniu zmian regulacji postępowania dowodowego zob. F. Zedler, *Dowód...*, s. 564 i n.; K. Knoppek, *Procesowe...*, s. 229 i n.; J. Gołaczyński, *Dokument...*, s. 48 i n.

- Dalka S., *Ochrona sądowa roszczeń majątkowych w postępowaniu nakazowym i upominawczym*, Gdańsk 1977.
- Drozd E., Radwański Z., w: *System prawa prywatnego. Tom 2. Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. Radwański, Warszawa 2008.
- Erciński T., *Z problematyki dowodu z dokumentów w sądowym postępowaniu cywilnym*, w: *Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha. Studia z prawa postępowania cywilnego*, Warszawa 1985.
- Ferrand F., *Mahnverfahren Allemande, Injonction de payer Française et projets Communautaires: Remarques Comparatives*, Festschrift Schlosser 2005.
- Flaga-Gieruszyńska K., w: *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016.
- Flejszar R., *Przedsiębiorca w postępowaniu cywilnym rozpoznawczym*, Warszawa 2006.
- Gołaczyński J., *Dokument i dowód z dokumentu elektronicznego po nowelizacji Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego z 10.7.2015 r.*, w: *Ars in vita. Ars in iure. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018.
- Grykiel J., *Kilka uwag o nowej definicji dokumentu i formie dokumentowej*, „Monitor Prawniczy” 2016, nr 5.
- Guinchart E., *L'Europe, la procédure civile et le créancier: l'injonction de payer européenne et la procédure européenne de règlement des petits litiges*, „Revue trimestrielle de droit commercial et de droit économique” 2008.
- Knoppek K., *Dokument w procesie cywilnym*, Poznań 1993.
- Knoppek K., *Procesowe konsekwencje wprowadzenia do prawa cywilnego legalnej definicji dokumentu i formy dokumentowej*, w: *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. M. Tomalak, Warszawa 2017.
- Knoppek K., *Szczególny charakter prawny dowodu z dokumentu według projektu nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z 27.11.2017 r.*, w: *Ars in vita. Ars in iure. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018.
- Kodek G., w: *Kommentar zur ZPO*, red. W.H. Rechberger, Wien 1994.
- Kołac J., *Weksel „nałężycie wypelniony” jako podstawa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym*, „Przegląd Sądowy” 2009, nr 6.
- Laskowska-Hulisz A., *Projektowane zmiany przepisów kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania dowodowego*, w: *Ku lepszemu prawu – dyskurs nauki i praktyki. Uwagi na tle ostatnich zmian legislacyjnych w zakresie prawa cywilnego i procedury cywilnej*, red. I. Kunicki, A. Antkiewicz, Sopot 2015.
- Manowska M., *Dokument jako środek dowodowy w postępowaniu nakazowym*, „Prawo Spółek” 1999, nr 4.
- Manowska M., *Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym jako merytoryczne orzeczenie sądu. Zagadnienia wybrane*, w: *Proces cywilny. Nauka – kodyfikacja – praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Walasik, Warszawa 2012.
- Manowska M., *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2012.
- Manowska M., *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, Warszawa 2001.
- Miszewski W., *Proces cywilny w zarysie. Część pierwsza*, Warszawa–Łódź 1946.
- Nowak A., *Wierzytelności z papierów wartościowych w postępowaniu nakazowym*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2002, nr 5.
- Obrębski R., *Właściwość miejscowa sądu w postępowaniu nakazowym (de lege lata i de lege ferenda)*, „Rejent” 2000, nr 2(106).
- Obrębski R., *Właściwość rzeczowa sądu w postępowaniu nakazowym (rozważania o usprawnieniu procesu cywilnego)*, „Rejent” 1999, nr 95.
- Perez-Ragone A., *Europäisches Mahnverfahren*, Kolonia 2004.

- Piotrowski M., *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, „Monitor Prawniczy” 2001, nr 19.
- Robaczyński W., *Komentarz do art. 73. Nb 1*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna*, red. P. Księżak, M. Pyziak-Szafnicka, Warszawa 2014.
- Rudkowska-Ząbczyk E., w: *Dowody w postępowaniu cywilnym*, red. Ł. Błaszczak, K. Markiewicz, E. Rudkowska-Ząbczyk, Warszawa 2010.
- Saffjan M., *Komentarz do art. 73. Nb 8*, w: *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Artykuły 1–449¹⁰*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2018.
- Schmidt R., *Dokument prywatny mający moc dokumentu urzędowego jako podstawa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – cz. I*, „Monitor Prawniczy” 2010, nr 8.
- Schmidt R., *Dokument prywatny mający moc dokumentu urzędowego jako podstawa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – cz. II*, „Monitor Prawniczy” 2010, nr 9.
- Sobolewski P., *Komentarz do art. 511. Nb 1*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. P. Osajda, Legalis 2018.
- Szostek D., *Nowelizacja formy czynności prawnej w prawie cywilnym*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017, nr 2.
- Szostek D., w: *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016.
- Szpunar A., *Sądowe dochodzenie roszczeń z weksla*, „Rejent” 1995, nr 5.
- Uliasz M., *Dokument: Nowe ujęcie*, „Na Wokandzie” 2015, nr 4.
- Zedler F., *Dowód z dokumentu elektronicznego w postępowaniu cywilnym*, w: *Ius est a isutitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. M. Tomalak, Warszawa 2017.

Streszczenie

Artykuł dotyczy problematyki wpływu wprowadzenia legalnej definicji dokumentu w art. 77³ k.c. i zmian w zakresie formy czynności prawnej na sytuację dowodową w postępowaniu nakazowym. Autor na kanwie analizy nowelizacji przepisów Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego, która weszła w życie 8 września 2016 r., bada, czy zmieniła się sytuacja procesowa powodów zgłaszających roszczenia do rozpoznania w postępowaniu nakazowym oraz możliwość uzyskania nakazu zapłaty w tym postępowaniu odrębnym.

Słowa kluczowe: postępowanie nakazowe, nakaz zapłaty, dokument, forma dokumentowa

EVIDENCE FROM DOCUMENTS IN THE ORDER FOR PAYMENT PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF THE DOCUMENTARY FORM OF LEGAL ACTIONS

Summary

The article concerns the issue of the impact of introducing a legal definition of a document in the art. 773 of the Civil Code and amendments in the form of legal actions on the evidentiary situation in the order for payment proceedings. The author analysing the amendments in the Civil Code and the Code of Civil Procedure, which entered into force on 8 September 2016, examines whether the procedural situation of plaintiffs requesting for hearing their cases in order for payment proceedings and the possibility to obtain an order for payment in this special proceedings have changed.

Keywords: order for payment, order for payment proceedings, document, documentary form